

Europos socialinių partnerių organizacijų reprezentatyvumas. Audiovizualinis sektorius

Santrauka

Įvadas

Šiuo tyrimu siekiama pateikti reikiamą informaciją, kad būtų paskatintas socialinis dialogas audiovizualiniame sektoriuje. Europos darbo santykių informacinės tarnybos (angl. EIRO) reprezentatyvumo tyrimais, atliktais Europos Komisijos prašymu, siekiama nustatyti reprezentatyvias socialinių partnerių asociacijas, su kuriomis reikia konsultuotis pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) nuostatas. Tad šiame tyrime nustatomos atitinkamos nacionalinės audiovizualinio sektoriaus socialinių partnerių organizacijos, taikant principą „iš viršaus į apačią“ (išvardijant Europos masto susivienijimų narius) ir principą „iš apačios į viršų“ (per EIRO nacionalinius korespondentus).

Europos socialinio dialogo veiksmingumas priklauso nuo to, kiek reprezentatyvūs atitinkami sektoriaus nacionaliniai subjektai, nes Europos socialiniame dialoge gali dalyvauti tik pakankamai reprezentatyvios asociacijos.

Nacionalinė asociacija yra vertinama kaip tinkama su sektoriumi susijusių interesų asociacija, jei ji atitinka tokius kriterijus:

- asociacijos sritis yra susijusi su sektoriumi;
- asociacija reguliariai dalyvauja sektoriaus kolektyvinėse derybose ir (arba) yra susijusi su kokia nors tinkama Europos lygmens interesų asociacija.

Europos asociacija yra vertinama kaip tinkama su sektoriumi susijusių interesų asociacija, jei ji yra Komisijos sudarytame interesų organizacijų, su kuriomis reikia konsultuotis kaip su sektoriaus atstovėmis pagal SESV 154 straipsnį, sąraše ir (arba) jei ji dalyvauja su sektoriumi susijusiame Europos socialiniame dialoge ir (arba) išreiškė pageidavimą konsultuotis pagal 154 straipsnį.

Sektoriaus apibrėžimas

Šiame tyrime audiovizualinis sektorius apibrėžiamas pagal statistinį Europos bendrijos ekonominės veiklos

rūšių klasifikatorių (angl. NACE) (2 red.), kad tyrimo rezultatus būtų galima palyginti tarpvalstybiniu lygmeniu. Kalbant konkrečiau, šiam sektoriui taikomi NACE 2 redakcijos kodai J.59 (kino filmų, vaizdo filmų ir televizijos programų gamyba, garso įrašymo ir muzikos įrašų leidybos veikla) ir J.60 (programų rengimas ir transliavimas).

Specifinės sąlygos, būdingos audiovizualiniam sektoriui, kurio pagrindą kai kuriose šalyse visų pirma sudaro visuomeniniai transliuotojai, lėmė sprendimą į tyrimą kaip darbdavių organizacijas įtraukti bendroves, kurios teikia visuomeninio transliuotojo paslaugas. Be to, kai kurios privačios bendrovės, dalyvaujančios kokios nors su sektoriumi susijusios Europos asociacijos veikloje, yra įtrauktos dėl jų reikšmės sektoriuje.

Ekonominės aplinkybės

Užimtumo ypatybės

Eurostato darbo jėgos tyrimo duomenimis, 2012 m. antrajame ketvirtyje šiame sektoriuje dirbo daugiau kaip 760 000 darbuotojų 27 ES valstybėse narėse. Apie 60 proc. darbuotojų yra vyrai, 52 proc. darbuotojų turi aukštąjį išsilavinimą (palyginti su 29 proc. visų Europos Sąjungos darbuotojų), o 21 proc. dirba pagal laikinas sutartis (palyginti su 12 proc. visų Europos Sąjungos darbuotojų). Sektoriuje vyrauja mažosios ir vidutinės įmonės, kurioms labai būdingas savarankiškas darbas, darbas ne visą darbo dieną, netipiškas darbas ir darbas neįprastomis darbo valandomis.

Pastarojo meto pokyčiai

Eurostato duomenimis, ekonomikos nuosmukis audiovizualinio sektoriaus užimtumo lygio 27 ES valstybėse narėse labai nepaveikė – užimtumas sektoriuje augo gana nuosekliai. Tačiau smulkesnių sektoriaus dalių ir valstybių narių lygmeniu esama didelių skirtumų. Krizės pradžioje 2009 m. programų rengimo ir transliavimo segmente darbo vietų skaičius sparčiai augo, o gamybos segmente – mažėjo. Ir

priešingai, kai užimtumo lygis pastarajame segmente vėl ėmė augti, programų rengimo segmente ėmė reikštis neigiamos užimtumo tendencijos.

Atstovavimo interesams nacionalinis lygmuo

Profesinės sąjungos

Iš viso nustatytos 169 su sektoriumi susijusios profesinės sąjungos, atitinkančios įtraukimo į reprezentatyvumo tyrimą kriterijus, todėl galima teigti, kad sistemoje atstovaujama įvairiems interesams. Visose 27 šalyse veikia bent po dvi su sektoriumi susijusios profesinės sąjungos arba darbuotojų organizacijos, o didžiojoje daugumoje šalių jų yra keturios ar daugiau. Išimtį sudaro Prancūzija – į tyrimą įtraukta 21 atitinkama tos šalies organizacija; atsižvelgdamos į tai Prancūzijos valdžios institucijos paprašė socialinių partnerių išgryninti ir supaprastinti savo kolektyvinių derybų sistemą.

Darbuotojų organizacijų dydis labai nevienodas – nuo daugiau kaip dviejų milijonų (Vokietijos ver.di, nors ne visi jos nariai dirba šiame sektoriuje) iki kelių dešimčių narių. Toks didelis skirtumas atspindi ne gebėjimą pritraukti narių, o ekonomikos dydžio ir narystės masto skirtumus.

Darbdavių organizacijos

Iš viso nustatytos 148 su sektoriumi susijusios darbdavių organizacijos, kurios atitinka tyrimo kriterijus; iš jų 47 yra visuomeniniai transliuotojai. Keturiuose šalyse (Čekijoje, Estijoje, Kipre ir Lietuvoje) visuomeninis transliuotojas buvo vienintelė registruota organizacija; šiose šalyse nenustatyta jokių kitų sektoriaus darbdavių organizacijų, kurios atitiktų šio tyrimo kriterijus.

Tik vienoje iš 26 šalių, iš kurių buvo pateikta informacija apie organizacijų, susijusių su sektoriumi, visumą, veikia viena vienintelė organizacija (Malta). Tad ir darbuotojų, ir darbdavių organizacijos dažniausiai priklauso daugiašalėms asociacijų sistemoms, nors tai labiau būdinga pirmuoju atveju.

Kolektyvinės derybos

Kolektyvinės derybos taikomos labai nevienodai, ir daugumoje šio tyrimo šalių jos taikomos retai. Ketvirtyje šalių, iš kurių gauta susijusių duomenų (daugiausiai iš tų, kuriose turima daugiašalių derybų su keletu darbdavių patirties), kolektyvinės derybos vykdomos aktyviai, o bent pusėje vertintų šalių kolektyvinių derybų lygis labai menkas. Kolektyvinės derybos aktyviai vykdomos daugiausiai Skandinavijos šalyse (Danija ir Švedija), taip pat Austrijoje, Belgijoje, Italijoje ir Prancūzijoje.

Abiejuose sektoriaus segmentuose tam tikra dalis narių organizacijų kolektyvinėse derybose nedalyvauja. Tarp darbuotojų organizacijų tokia dalis sudaro nuo penktadalio (tarp EURO-MEI narių) iki

ketvirčio (EuroFia bei FIM) ar net trečdaliai (EFJ). Tarp darbdavių organizacijų kolektyvinėse derybose nedalyvauja du trečdaliai AER priklausančių organizacijų ir pusė FIAPF priklausančių organizacijų.

Atstovavimo interesams europinis lygmuo

Darbuotojams atstovaujančios EURO-MEI, EFJ, EuroFIA bei FIM ir darbdaviams atstovaujančios EBU, CEPI, AER bei FIAPF yra audiovizualinio sektoriaus organizacijos, Europos Komisijos įvardytos kaip socialinių partnerių organizacijos, su kuriomis reikia konsultuotis pagal SESV 154 straipsnį.

EURO-MEI veikloje tiesiogiai dalyvauja 45 sektoriaus darbuotojų organizacijos 27 valstybėse narėse, apie kurias kalbama šiame tyrime; 40 iš jų dalyvauja sektoriaus kolektyvinėse derybose; EFJ veikloje tiesiogiai dalyvauja 39 sektoriaus darbuotojų organizacijos, 23 iš jų dalyvauja kolektyvinėse derybose; EuroFIA veikloje tiesiogiai dalyvauja 32 sektoriaus darbuotojų organizacijos, 24 iš jų dalyvauja kolektyvinėse derybose, o FIM veikloje tiesiogiai dalyvauja 26 sektoriaus darbuotojų organizacijos, 20 iš jų dalyvauja kolektyvinėse derybose.

EBU veikloje tiesiogiai dalyvauja 46 sektoriaus darbdavių organizacijos 27 valstybėse narėse, apie kurias kalbama šiame tyrime, 44 iš jų dalyvauja sektoriaus kolektyvinėse derybose; CEPI veikloje tiesiogiai dalyvauja 15 sektoriaus darbdavių organizacijų, 10 iš jų dalyvauja sektoriaus kolektyvinėse derybose; AER veikloje tiesiogiai dalyvauja devynios sektoriaus darbdavių organizacijos, trys iš jų dalyvauja sektoriaus kolektyvinėse derybose; FIAPF veikloje tiesiogiai dalyvauja 10 sektoriaus darbdavių organizacijų, penkios iš jų dalyvauja sektoriaus kolektyvinėse derybose.

Daug su sektoriumi susijusių darbdavių organizacijų visoje ES nėra susijusios su jokiais Europos interesų organizacijomis, apie kurias kalbama šiame tyrime.

Išvados

Remiantis 27 ES valstybių narių audiovizualinio sektoriaus analize, pagrįsta principu „iš viršaus į apačią“ ir principu „iš apačios į viršų“, ES mastu EURO-MEI, EFJ, EuroFIA ir FIM yra svarbiausios audiovizualinio sektoriaus darbuotojams atstovaujančios organizacijos, o EBU, CEPI, AER ir FIAPF – audiovizualinio sektoriaus darbdaviams atstovaujančios organizacijos.

Papildoma informacija

Ataskaita *Representativeness of the European social partner organisations: Audiovisual sector* („Europos socialinių partnerių organizacijų reprezentatyvumas. Audiovizualinis sektorius“) skelbiama adresu <http://www.eurofound.europa.eu/eiro/studies/tn1202044s/index.htm>.

Daugiau informacijos gali suteikti informacijos pareigūnė Camilla Galli da Bino e. paštu gdb@eurofound.europa.eu.